

Τσικινά Βασιλική
Μάθημα Α1: Εισαγωγή Στην Ανοιχτή και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

Ενδιάμεση Εργασία (Ατομική - Υποχρεωτική)
28.12.2016

Με βάση τη συγκριτική θεώρηση των διαφορετικών ανοικτών πανεπιστημίων, απαντήστε σε ένα κείμενο έκτασης μέχρι 1.000 περίπου λέξεις στα παρακάτω ερωτήματα:

- **Ποιοι είναι κατά τη γνώμη σας οι κοινωνικοί, οικονομικοί και πολιτισμικοί παράγοντες που συντελούν στη διαμόρφωση της φυσιογνωμίας ενός ανοικτού πανεπιστημίου;**
- **Με βάση τις περιπτώσεις που μελετήσατε, σε ποιες πτυχές της εκπαιδευτικής διαδικασίας οι παράγοντες αυτοί έχουν εμφανή επίδραση;**

1. Εισαγωγή

Η ίδρυση των ανοικτών πανεπιστημίων αποτέλεσε την πιο σημαντική εξέλιξη στο χώρο της ανοιχτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, η οποία χρονολογείται από τις αρχές της δεκαετίας του 1970. Η μελέτη των περιπτώσεων διαφορετικών ανοικτών πανεπιστημίων αποτυπώνει μια σφαιρική εικόνα για τα χαρακτηριστικά τους γνωρίσματα και το πώς αυτά επηρεάζονται από το κοινωνικό οικονομικό και πολιτισμικό τους περιβάλλον.

Στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας πραγματοποιείται μία σύντομη συγκριτική θεώρηση έξι Ανοικτών Πανεπιστημίων. Τα Πανεπιστήμια αυτά είναι: το Βρετανικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (OU/UK), το Πανεπιστήμιο Athabasca στον Καναδά (AU), τα Ανοικτά Πανεπιστήμια Αυστραλίας (OUA), το Πανεπιστήμιο Νοτίου Αφρικής (UNISA), το Πανεπιστήμιο Anadolu στην Τουρκία και το Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κίνας (OUC).

Η συγκριτική αυτή μελέτη έχει σκοπό να παρουσιάσει τον τρόπο με τον οποίο τα συγκεκριμένα αυτά ανοικτά πανεπιστήμια διαφοροποιούνται μεταξύ τους και αναπτύσσουν τη δική τους φυσιογνωμία και εκπαιδευτική διαδικασία επηρεασμένα από τις ιδιομορφίες της χώρας στην οποία λειτουργούν. Για τη μελέτη ακολουθήθηκε η μέθοδος της βιβλιογραφικής επισκόπησης και της ανάλυσης πληροφοριών από τις ιστοσελίδες των ανοικτών πανεπιστημίων.

Αρχικά θα γίνει μια αναφορά στα χαρακτηριστικά γνωρίσματα που διέπουν τη φυσιογνωμία και την εκπαιδευτική διαδικασία ενός ανοιχτού πανεπιστημίου και στη συνέχεια θα γίνει μια καταγραφή για το πώς αυτά διαμορφώνονται μέσα σε κάθε ανοικτό πανεπιστήμιο με βάση τις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτισμικές συνθήκες κάθε χώρας.

2. Κυρίως Σώμα

Σύμφωνα με τους Α. Λιοναράκη, Α. Λυκουργιώτη (1998, 1999) τα χαρακτηριστικά των ανοιχτών συστημάτων εκπαίδευσης είναι η δημιουργία εκπαιδευτικών ευκαιριών, η διασφάλιση της πρόσβασης, η ανάπτυξη της μεθοδολογίας της εκπαίδευσης από απόσταση και το δικαίωμα του φοιτητή να διαμορφώνει ο ίδιος τη μορφωτική του φυσιογνωμία. Ας δούμε πώς αυτά τα χαρακτηριστικά αναπτύσσονται στα συγκεκριμένα ανοιχτά πανεπιστήμια

Παρ' όλο που και τα έξι ανοιχτά πανεπιστήμια που μελετήσαμε έχουν κοινή ιδεολογία και στόχους παρουσιάζουν αρκετές διαφοροποιήσεις στον τρόπο λειτουργίας τους επηρεασμένα από τις ιδιαιτερότητες της χώρας στην οποία λειτουργούν. Το Anadolu στην Τουρκία είναι το μοναδικό ανοιχτό πανεπιστήμιο, σε σχέση με τα υπόλοιπα, που δεν απαιτείται η καταβολή διδάκτρων, παράγοντας πολύ σημαντικός που ενισχύει το ιδεώδες της ανοιχτής εκπαίδευσης. Όμως, η πρόσβαση σε αυτό δεν είναι ελεύθερη, καθώς προϋποθέτει επιτυχία σε γραπτές εξετάσεις. Και στο Πανεπιστήμιο της Κίνας (ΟUC) η πρόσβαση πραγματοποιείται μετά από εξετάσεις, εκτός από ένα πολύ μικρό ποσοστό της τάξης του 4%, εξαιτίας κοινωνικών ή οικονομικών λόγων.

Και τα έξι πανεπιστήμια έχουν ποικιλομορφία όσον αφορά το φοιτητικό πληθυσμό τους, όμως τα πανεπιστήμια της Βρετανίας, του Καναδά και της Αυστραλίας απευθύνονται κατά κύριο λόγο σε καταρτισμένα και ικανά άτομα που στοχεύουν στην απόκτηση επιπλέον εφοδίων παράλληλα με τις επαγγελματικές τους υποχρεώσεις και στην κάλυψη των αναγκών της αγοράς εργασίας. Τα άλλα τρία πανεπιστήμια, της Νοτίου Αφρικής, της Τουρκίας και της Κίνας, απευθύνονται στο γενικό πληθυσμό, ανταποκρίνονται περισσότερο στα κοινωνικο-πολιτισμικά χαρακτηριστικά των φοιτητών, παρουσιάζοντας πιο έντονο ανθρωπιστικό και κοινωνικό χαρακτήρα. Πιο συγκεκριμένα, στα πανεπιστήμια της Τουρκίας και της Κίνας το μεγαλύτερο ποσοστό των φοιτητών προέρχονται από αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές, ενώ υπάρχουν αρκετοί που ανήκουν στην κατηγορία των ατόμων με ειδικές ανάγκες καθώς και έγκλειστοι σε σωφρονιστικά ιδρύματα. Σε ό,τι αφορά στο πανεπιστήμιο της Ν.Αφρικής (UNISA), η σταθερή αύξηση του αριθμού των φοιτητριών τα τελευταία χρόνια, καθώς και το υψηλό ποσοστό (73%) των φοιτητών που αποτελούνται από μαύρους Αφρικανούς αποτυπώνουν τον κοινωνικό και φυλετικό προσανατολισμό του.

Σε ό,τι αφορά στην εκπαιδευτική διαδικασία και στα έξι ανοιχτά πανεπιστήμια στόχος είναι η προώθηση της αυτόνομης μάθησης και η υποστήριξη του φοιτητή. Επίσης, παρατηρούμε ότι σε κάθε ένα από αυτά τα πανεπιστήμια η εκπαιδευτική μεθοδολογία έχει χαρακτηριστικά ανοιχτότητας και ευελιξίας, ενώ η υποστήριξη του φοιτητή περιλαμβάνει όχι μόνο επίβλεψη και ανατροφοδότηση, αλλά και καθοδήγηση και συμβουλευτική. Υπάρχουν σαφώς κοινά στοιχεία, αλλά και διαφοροποιήσεις όπως στο πανεπιστήμιο της Τουρκίας,

όπου το πρόγραμμα σπουδών εμπλουτίζεται συνεχώς με νέα θεματικά πεδία, ώστε να ανταποκρίνεται στα κοινωνικο-πολιτισμικά χαρακτηριστικά των φοιτητών. Επίσης, στα πανεπιστήμια των αναπτυγμένων χωρών που μελετήσαμε (Βρετανίας, Αυστραλίας, Καναδά) η διείσδυση των ΤΠΕ στο εκπαιδευτικό τους μοντέλο πραγματοποιήθηκε με γρηγορότερους ρυθμούς σε σχέση με των υπολοίπων (Τουρκίας, Ν. Αφρικής, Κίνας).

3. Συμπεράσματα

Από τη σύγκριση των έξι ανοιχτών πανεπιστημίων που κάναμε προκύπτει ότι παρ'όλο που τα ανοιχτά πανεπιστήμια έχουν κοινά χαρακτηριστικά και στόχους, συγκρινόμενα μεταξύ τους παρουσιάζουν αρκετές διαφορές. Αυτό συμβαίνει γιατί κάθε ανοιχτό πανεπιστήμιο δέχεται επιρροές από κοινωνικούς, οικονομικούς και πολιτισμικούς παράγοντες που διαμορφώνουν το πλαίσιο της χώρας στην οποία ιδρύθηκε και λειτουργεί με αποτέλεσμα να αναπτύσσει τη δική του φυσιογνωμία.

Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά μιας χώρας, οι κοινωνικές ομάδες που επιδρούν στη λειτουργία και την εξέλιξή της, η πολιτική της κατάσταση, οι δομές της οικονομίας, οι αλλαγές στην απασχόληση και την αγορά εργασίας, οι τεχνολογικές εξελίξεις, τα ήθη, τα έθιμα, οι παραδόσεις και πολλοί άλλοι παράγοντες συνθέτουν τις ιδιομορφίες κάθε χώρας που διαμορφώνουν και επηρεάζουν το προφίλ κάθε ανοιχτού πανεπιστημίου.

Η συγκριτική μελέτη διαφορετικών ανοιχτών πανεπιστημίων αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για την ανάδειξη των πανεπιστημίων που συμβάλλουν αποτελεσματικότερα στη διασφάλιση της πρόσβασης και στην παροχή εκπαιδευτικών ευκαιριών. Ταυτόχρονα, είναι μια ευκαιρία για τα ανοιχτά πανεπιστήμια που παρουσιάζουν αδυναμίες να επαναπροσδιορίσουν το προφίλ τους και να προσαρμοστούν στις εκάστοτε συνθήκες και απαιτήσεις.

Βιβλιογραφία

Βεργίδης, Δ., Λιοναράκης, Α., Λυκουργιώτης, Α., Μακράκης, Β., Ματραλής, Χ. (1998,1999), Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Θεσμοί και λειτουργίες, Τομ. Α΄, Πάτρα: ΕΑΠ.

Γκιόσος, Ι., Μαυροειδής, Η., & Κουτσούμπα, Μ. Ι. (2008). Η έρευνα στην από απόσταση εκπαίδευση: ανασκόπηση και προοπτικές. Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία, 4, 49-60.

Keegan, D. (2001). Οι Βασικές Αρχές της Ανοικτής και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης. (Α. Μελίστα, Μετάφρ.). Αθήνα: Μεταίχμιο.

Κουστουράκης Γ. (2006). Η προσπάθεια διαμόρφωσης του πλαισίου για την οργάνωση και λειτουργία του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου: Μια κοινωνιολογική προσέγγιση. Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.). Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση - Στοιχεία Θεωρίας και Πράξης (σσ. 42-77). Αθήνα: Προπομπός

Κουστουράκης Γ. & Λιοναράκης, Α. (2006). Ένα μοντέλο αναφοράς της ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης μέσα από την περίπτωση του Βρετανικού Ανοικτού Πανεπιστημίου: μια ιστορική - κοινωνιολογική προσέγγιση. Στο Σ. Μπουζάκης (Επιμ.) Πρακτικά - 4ο Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο Ιστορίας Εκπαίδευσης, Πάτρα.

Ανακτήθηκε 15 Δεκεμβρίου, 2016, από

http://www.eriande.elemedu.upatras.gr/eriande/synedria/synedrio4/praktika1/koustourakis_lionarakis.htm

Κουστουράκης, Γ. & Παναγιωτακόπουλος, Χ. (2000) Η «Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση» στο σύγχρονο κόσμο: Ιστορική – Κοινωνιολογική Προσέγγιση, Νέα Παιδεία, 94, 13-26.

Ανακτήθηκε 14 Δεκεμβρίου, 2016, από

http://creativity.a2hosted.com/masters/app/upload/users/3/3/my_files/1η/j005.pdf

Λιοναράκης, Α. (2005). Ανοικτά Πανεπιστήμια και εξ Αποστάσεως Πανεπιστήμια στην Ευρώπη. Δύο διαφορετικές εκπαιδευτικές θεωρήσεις σε αναζήτηση ταυτότητας. Συγκριτική και Διεθνής Εκπαιδευτική Επιθεώρηση της Ελληνικής Εταιρείας Συγκριτικής Εκπαίδευσης, Τεύχος 5ο, σσ. 91 – 115, Αθήνα.

Ανακτήθηκε 19 Δεκεμβρίου, 2016, από

http://193.108.160.218/asset-v1:HOU+MOOC_ODL+2015_E1+type@asset+block@add_mat_article_lion_panepistimia.pdf

Λιοναράκης, Α. (2001). Ανοικτή και εξ αποστάσεως πολυμορφική εκπαίδευση: Προβληματισμοί για μία ποιοτική προσέγγιση σχεδιασμού διδακτικού υλικού. Στο Λιοναράκης, Α. (επιμ.) Απόψεις και Προβληματισμοί για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Αθήνα: Προπομπός.

Race P. (2001). Πώς λειτουργεί η ανοιχτή εκπαίδευση; Στο Race P. (Μ.Βακαλοπούλου, Κ.Ζουγανέλη, Μετάφρ.) 500 Πρακτικές Συμβουλές για την Ανοικτή και Ευέλικτη Εκπαίδευση (σσ. 25-27). Αθήνα: Μεταίχμιο

Το Βρετανικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (The Open University–ΟΥ/UK) <http://www.open.ac.uk>

Το Πανεπιστήμιο Athabasca (AU) <http://www.athabascau.ca>

Τα Ανοικτά Πανεπιστήμια Αυστραλίας (ΟUA) <https://www.open.edu.au>

Το Ανοικτό Πανεπιστήμιο Νοτίου Αφρικής (The Open University of South Africa– UNISA) <http://unisa.ac.za>

Το Πανεπιστήμιο Anadolu (Anadolu Üniversitesi) <https://www.anadolu.edu.tr>

Το Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κίνας (OUC) <http://en.ouchn.edu.cn>